

LA NOBEL DE LA PAU ECOLOGISTA

ENGINYERIA GENÈTICA I INSEGURETAT ALIMENTÀRIA

WANGARI MUTA MAATHAI →
PREMI NOBEL DE LA PAU

El debat cada vegada més concenciosos entorn de l'impacte que existeix entre el fet de patentar formes de vida i l'enginyeria genètica és d'una extraordinària importància per a tota la humanitat. I això és especialment cert per als països en vies de desenvolupament, rics en recursos biològics i en pràctiques tradicionals, que han generat aquesta diversitat al llarg de molts segles. És aquest recurs, anomenat «or verd», el que avui és explorat i explotat per les corporacions transnacionals (multinacionals).

Al llarg dels segles, els mercaders s'han apropiat d'altres recursos del poble, incloent-hi els «recursos» humans i territorials, com si fossin béns lliures, sovint practicant el suborn de persones corruptes. La biotecnologia i la patent de formes de vida són avui la nova frontera a conquerir, i l'Àfrica hauria d'anar amb peus de plom com a conseqüència de la història de colonialisme i d'explotació que es torna a repetir.

QUÈ IMPLICA PATENTAR FORMES DE VIDA?

El propòsit original de les patents i de les lleis que les governen va ser desenvolupar-les perquè fossin aplicades a la maquinària i a les invencions industrials. La justícia ara demana que s'acordin noves lleis, a través d'un procés democràtic i obert, per encarar els nous desenvolupaments en biotecnologia. Això és especialment important quan les multinacionals tracten d'utilitzar aquesta tecnologia per justificar el seu clam per aconseguir els drets per monopolitzar els materials vius. Les corporacions estan intentant apropiat-se de la vida mitjançant les mateixes regles que han governat el món dels negocis per guanyar drets privats, de monopoli (patents), sobre alguns materials vius, destarotant el concepte original i la intenció de patentar -donat que la vida, per descomptat, no és un invent. Aquesta distorsió ha estat deliberadament creada quan s'ha manipulat el significat de la paraula «invent», de forma que les corporacions puguin obtenir monopolis privats sobre mers «descobriments» de materials biològics i les seves propietats, com ara les cèl·lules sanguínies del cordó umbilical o l'arròs basmati.

Aquesta qüestió és del tot crítica, ja que el fet de patentar també s'aplica a les llavors, les quals són la base dels sistemes d'alimentació de totes les societats. Les multinacionals manifesten que poden barrejar i aparellar material genètic mitjançant la nova tecnologia de l'enginyeria genètica per elaborar millors lla-

vors. Però, per recuperar les seves inversions, les multinacionals reclamen que necessiten obtenir un dret de monopoli (patent) sobre el material genètic que fan servir. De fet, l'únic que persegueixen és impedir a d'altres el desenvolupament de productes amb les mateixes característiques, i així bloquejar de forma efectiva l'evolució d'altres opcions a partir del material patentat.

El fet de patentar material viu també s'anomena «biopirateria», ja que les multinacionals obtenen el material genètic a partir dels pagesos i de les comunitats locals, que constantment desenvolupen noves combinacions i característiques. Aquesta antiga tradició ha incrementat la biodiversitat, la productivitat i la innovació al llarg dels segles, sense fer servir cap mena de tecnologia d'enginyeria genètica ni reclamar la propietat privada sobre aquests recursos, els quals són considerats patrimoni comú.

La idea que els pagesos africans han de comprar llavors -que s'han desenvolupat a partir dels seus propis materials biològics- a les multinacionals, pel fet que aquestes companyies s'han autoatorgat els drets exclusius sobre les llavors, és escandalosa. Els drets i la capacitat de les comunitats d'alimentar-se per elles mateixes podrien ser totalment soccavats si, finalment, la indústria se surt amb la seva, de fer valer els seus «drets». Als EUA, alguns pagesos han estat condemnats pel fet d'haver reutilitzat llavors patentades. La indústria està intentant forçar els pagesos a comprar llavors cada estació, la qual cosa els fa totalment dependents de les multinacionals.¹

Fins fa poc, la capacitat de les multinacionals de fer valer els seus autoatorgats drets, tant a l'Àfrica com a d'altres països en vies de desenvolupament, estava limitada per diferents factors, com ara la distància, el gran nombre de pagesos i la manca de legislació favorable als monopolis corporatius. És, precisament, per controlar la tradicional llibertat dels pagesos per desenvolupar, fer servir i bescanviar llavors, que la indústria agroquímica ha produït ara el que s'anomena «tecnologia terminator» (vegeu *Userda*, 2, pp. 07-11). Aquesta tecnologia d'enginyeria genètica assegura que la llavor injectada en el «gen suïcida» no germinarà després d'haver estat recol·lectada. Això vol dir que els pagesos hauran de comprar llavors cada estació i no podran desenvolupar les seves pròpies llavors. Ho admeten les mateixes multinacionals, a través del científic nord-americà Melvin Oliver, l'inventor de la tècnica «terminator» protectora de patents: «La necessitat era dotar-se d'un sistema que et permeti salvaguardar la teva tecnologia, en comptes d'intentar posar lleis

i barreres legals als pagesos que guarden llavors, i impedir als interessos forasters robar la tecnologia».²

Sota aquestes circumstàncies, si pensem que l'esclavisme i el colonialisme eren grans violacions dels drets humans, hem de vetllar pel que ens espera sota la secreta senda de la biopirateria, la patent de les formes de vida i l'enginyeria genètica. El genocidi a partir de la fam, com no s'havia vist mai, esdevé una possibilitat fantasmagòrica.

COM ES CREA LA INSEGURETAT ALIMENTÀRIA

Aquest ús letal de la biotecnologia de l'enginyeria genètica amenaça la seguretat alimentària de la nostra generació i de les que vindran. Destruïu la veritable base dels sistemes de justa subsistència que els nostres avantpassats han desenvolupat al llarg dels segles, finalment adaptats als diversos ecosistemes dins dels quals ells mateixos han evolucionat. El desenvolupament i el control de la biodiversitat, propietat dels pagesos, és un dret inalienable i la base a partir de la qual s'assoleix la seguretat alimentària. El que les multinacionals i els seus governs aliats estan defensant soccava els estils de vida, els valors i l'ètica de les comunitats camperoles. A més a més, és una violació del seu dret a alimentar-se i a la justícia natural.

La història recorda molts crims contra la humanitat, que havien estat justificats pels interessos comercials dominants i els governs d'aleshores. A despit de les protestes de la ciutadania, la justícia social a favor del bé comú va ser erosionada en benefici dels interessos privats. Avui, la patent de formes de vida i l'enginyeria genètica que l'estimula, es justifica sobre la base que beneficia la societat, especialment els pobres, tot assegurant que els proveirà de millors aliments i medicines. Però, el cert és que tot monopolitzant les matèries primeres biològiques es bloqueja de forma deliberada el desenvolupament d'altres opcions. Els pagesos, per tant, esdevenen totalment dependents de les multinacionals pel que fa a les llavors. Els monopolis de mercat creen estructures de preus que fan que els productes de biotecnologia siguin inaccessibles als pobres, en nom dels quals es promouen.

De fet, els pobres no poden tenir accés a aquests mercats. En comptes d'això, són persuadits -amb coerció i a vegades forçats- perquè plantin conreus per exportar, com ara cafè, te, cacau, mongeta

